

Az állampolgárság nyilvánossága, mint a közéleti átláthatóság eszköze

A Mi Hazánk közelmúltban benyújtott törvényjavaslata egy szuverenitásközpontú transzparencia-modell kialakítását célozza a politikusok állampolgársága kapcsán, mely ugyanakkor több aggályt is felvet. A javaslat nem tiltaná a többes állampolgárságot, hanem azt kívánja elérni, hogy annak fennállása a választópolgár előtt ne maradjon rejtve. Nemzetközi összevetésben ez a szabályozási megoldás inkább kivételesnek tekinthető, ugyanakkor az Egyesült Államokban megjelent hasonló jogalkotási kezdeményezés azt mutatja, hogy a politikai tisztségviselők külföldi állampolgárságának átláthatósága a szuverenitással összefüggő közéleti kérdésként más államokban is megjelent. A magyar szabályozás alkotmányos megítélésének kulcsa az lehet, hogy a nyilvánosságot valóban a választói tájékozottság és a demokratikus kontroll eszközeként, és ne a többes állampolgárság közvetett szankcionálásának eszközeként határozza meg.

A [T/493. számú törvényjavaslatot](#) 2026. augusztus 11-én nyújtotta be Novák Előd az országgyűlési, az európai parlamenti és a helyi önkormányzati képviselők, valamint a polgármesterek állampolgárságának nyilvánosságára vonatkozó szabályok megteremtése érdekében. A törvényjavaslat alapvető célja, hogy a felsorolt tisztségviselők esetében az állampolgárságra vonatkozó adatot a közéleti átláthatóság részévé tegye. A szabályozás lényegében nem az állampolgárság megszerzését vagy megtartását korlátozza, hanem annak nyilvánosságát írja elő. Ezzel a javaslat a politikai tisztségviselők személyes jogállására vonatkozó információt a választópolgárok számára hozzáférhető adatként kívánja kezelni egyes választott tisztségviselők esetén.

A szabályozás mögött meghúzódó megfontolás abból indul ki, hogy a közhatalom gyakorlásában részt vevő személyek esetében az államhoz való kötődés bizonyos elemeinek a közvélemény számára legitim módon megismerhetőnek kell lenniük. A többes állampolgárság önmagában természetesen nem jelent összeférhetetlenséget vagy a magyar állam iránti lojalitás hiányát (különösen igaz ez a határon túli magyarokra, akik nagy számban éltek a 2010-ben bevezetett egyszerűsített honosítás intézményével). Ugyanakkor a javaslat indokolása szerint a választópolgárnak joga lehet annak ismeretére, hogy az általa megválasztandó személy Magyarország mellett más állam állampolgára is. A szabályozás ebből következően nem a kettős állampolgárság jogi hátrányát, hanem az információs átláthatóság követelményét kívánja megteremteni.

A Mi Hazánk javaslatának sajátossága ezért nem pusztán az adatközlési kötelezettség, hanem annak szuverenitási indokolása. A szabályozás abból a megközelítésből indul ki, hogy a választói döntés szempontjából releváns lehet a politikai tisztséget betöltő személy államhoz való jogi kötődése. Ezzel a javaslat a transzparencia fogalmát a klasszikus vagyoni és gazdasági érdekeltségeken túl a közjogi státuszra is kiterjeszti.

Alkotmányjogi szempontból azonban lényeges különbséget tenni az állampolgárság nyilvánossága és az állampolgársághoz kapcsolódó joghátrány között. A javaslat akkor védhető alapjogi szempontból, ha kizárólag az információ hozzáférhetőségét biztosítja, és nem kapcsol a második állampolgársághoz

automatikusan választójogi, választhatósági vagy mandátumvesztési következményt. Még így is felmerülnek aggályok az elképzelés kapcsán, hiszen egyes államok tiltják a kettős állampolgárságot, így a nyilvánosság adott esetben indokolatlan hátrányt jelenthet az érintett számára. A nyilvánosság enyhébb beavatkozási forma, mint a tisztség betöltésének korlátozása, ugyanakkor a szabályozásnak azt is kezelnie kell, hogy az állampolgárság személyes adat, ezért a nyilvánosságra hozatal célhoz kötöttségét és szükségességét megfelelően indokolni kell. Erre vonatkozóan azonban a javaslat nem tartalmaz megnyugtató megoldást.

A törvényjavaslat nemzetközi összevetésben sajátos megoldást alkalmazva nem a többes állampolgárság fennállását teszi összeférhetetlenségi okká, hanem annak nyilvánosságra hozatalát írja elő. Az egyes államok szabályozásának összehasonlítása alapján a parlamenti mandátum és a többes állampolgárság viszonya eltérő megoldásokat mutat. Egyes államok a külföldi állampolgárság megszüntetését vagy hiányát a mandátum feltételévé teszik, más államok a többes állampolgárságot megengedik, és annak fennállását nem kapcsolják önálló parlamenti nyilvánossági kötelezettséghez, míg olyan szabályozási megoldás is található, amely kifejezetten a külföldi állampolgárság bejelentését írja elő.

A kérdés nemzetközi összehasonlításban ugyanakkor korántsem tekinthető egyértelműnek. Az Európai Unióban nincs uniós szintű előírás arra, hogy az európai parlamenti vagy a nemzeti parlamenti képviselőknek nyilvánosságra kellene hozniuk valamennyi állampolgárságukat. Az [Európai Parlament saját átláthatósági szabályai](#) elsősorban a képviselők pénzügyi és egyéb magánérdekeltségeinek feltárására koncentrálnak. A jelenlegi szabályok szerint a képviselőknek nyilatkozniuk kell többek között korábbi és párhuzamos foglalkozásukról, jövedelmező tevékenységeikről, vállalati érdekeltségeikről, harmadik személyektől kapott támogatásokról és minden olyan magánérdekről, amely befolyásolhatja feladataik elvégzését. Az állampolgárság azonban nem szerepel önálló kötelező nyilvánossági kategóriaként.

Az európai államok többségében a kettős vagy többes állampolgárság elfogadott jogi helyzet, és az Emberi Jogok Európai Bíróságának (a továbbiakban: EJB) gyakorlatában is hangsúlyos, hogy a választójog és a választhatóság korlátozásának igazolható és arányos célt kell szolgálnia. A *Tănase kontra Moldova* ügyben az EJB a többes állampolgárság és a parlamenti mandátum közötti kapcsolatot a szabad választásokhoz való jog szempontjából vizsgálta. A Bíróság kimondta, hogy a többes állampolgárság önmagában nem alapozhatja meg a parlamenti mandátumból való kizárást, ugyanakkor elismerte, hogy az államnak lehetnek legitim szuverenitási és lojalitási szempontjai a közjogi tisztségek betöltésével kapcsolatban. Az ügy ezért azt mutatja, hogy a többes állampolgársághoz kapcsolódó közjogi korlátozások kialakítása során az állami érdek és a választójog védelme között megfelelő egyensúlyt kell teremteni, és az esetleges korlátozásnak az arányosság követelményének is meg kell felelnie.

Németországban a Bundestag szabályozási gyakorlata részletesen nyilvánosságra hozza a képviselők bizonyos jövedelmi és egyéb érdekeltségi adatait, miközben [a kettős állampolgárság önmagában nem képezi a parlamenti mandátum általános feltételét vagy nyilvánossági kategóriáját](#).

Az Egyesült Királyság parlamenti szabályozása elsősorban a képviselők tényleges pénzügyi és egyéb érdekeltségeinek feltárására koncentrálnak. A [brit parlamenti érdekeltségi nyilvántartás](#) célja annak feltárása, hogy valamely anyagi vagy egyéb előny észszerűen befolyásolhatja-e a képviselő tevékenységét, önmagában a külföldi állampolgárság nem jelenik meg általános kötelező közzétételi kategóriaként.

Az Egyesült Államokban a Kongresszus tagjai számára a szövetségi jog nem ír elő olyan általános közzétételi kötelezettséget, amely a második állampolgárság nyilvános feltüntetését követelné meg. A képviselőknek vagyonnyilatkozatot és pénzügyi érdekeltségi nyilatkozatot kell tenniük, de az állampolgárság nem része a kötelező közzétételnek. A kérdés ugyanakkor politikai vitává vált 2025-ben, amikor Thomas

Massie képviselő benyújtotta a [Dual Loyalty Disclosure Act](#) törvényjavaslatot, amely előírná, hogy minden szövetségi tisztségre pályázó jelölt nyilvánosan tüntesse fel más állampolgárságát és annak államát. A kezdeményezés tehát jól mutatja, hogy a magyar javaslatban megjelenő probléma nem kizárólag európai vagy magyar sajátosság, hanem a politikai lojalitás és az állampolgárság kapcsolatáról szóló szélesebb nemzetközi vita része.

Izraelben a többes állampolgárság általánosságban megengedett, azonban a [Knesszet tagjai](#) nem lehetnek olyanok, akiknek nem csak izraeli állampolgárságuk van. Az Alaptörvény értelmében a megválasztott képviselőnek a külföldi állampolgárságáról – amennyiben annak joga szerint lehetséges – le kell mondania, mielőtt mandátumát gyakorolhatná. 2015-ben öt frissen megválasztott képviselő mondott le amerikai, brit vagy más állampolgárságáról e szabály teljesítése érdekében. Ez az egyik legszigorúbb demokratikus megoldás, mert nem pusztán nyilvánosságot, hanem kizárólagos izraeli állampolgárságot követel meg a parlamenti tisztséghez.

Ausztrália az egyik legismertebb példa, ahol a kettős állampolgárság összeférhetetlen a parlamenti mandátummal. Az [Alkotmány 44. cikke](#) szerint nem választható és nem maradhat parlamenti képviselő az, aki idegen állam állampolgára vagy ahhoz hűséggel tartozik. A 2017-es „citizenship crisis” során több képviselő és miniszter veszítette el mandátumát azért, mert – sokszor tudtán kívül – kettős állampolgár volt.

A törvényjavaslat a nemzetközi szabályozási modellek között egy sajátos, köztes megoldást képvisel. Nem követi az izraeli vagy ausztrál modellt, amely a kettős állampolgárságot a parlamenti tisztség akadályává teszi, ugyanakkor túlmutat az amerikai és nyugat-európai megoldásokon azzal, hogy az állampolgárságot a választói tájékozottság szempontjából kötelezően nyilvános adattá kívánja tenni. Ez a megközelítés a szuverenitás védelmét elsősorban nem korlátozással, hanem transzparenciával kívánja szolgálni.

A nemzetközi modellek összehasonlítása

Szabályozási modell	Országok	Szabályozás tartalma
Nyilvánosság kötelező	(javasolt) Magyarország	Az állampolgárságot nyilvánosan fel kell tüntetni, de nem kizáró ok.
Lemondás kötelező	Izrael	A képviselő csak kizárólagos állampolgárként gyakorolhat mandátumot.
Alkotmányos tilalom	Ausztrália	A kettős állampolgárság önmagában kizárja a parlamenti tagságot.
Nincs kötelező nyilatkozat	Egyesült Államok, Egyesült Királyság, Németország	A hangsúly a pénzügyi és egyéb érdekeltségek nyilvánosságán van.